

Návrh

na skrátené legislatívne konanie o vládnom návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Vláda Slovenskej republiky predkladá návrh na skrátené legislatívne konanie o vládnom návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh zákona“).

Cieľom návrhu zákona je prijať také legislatívne opatrenia, ktoré zastabilizujú situáciu na oddeleniach cudzineckej polície Policajného zboru, zjednodušia a urýchlia prijímanie žiadostí o vyriešenie životnej situácie cudzincov a zavedú rovnaké pravidlá pri používaní rezervačného systému ministerstva vnútra.

V súčasných podmienkach štátni príslušníci tretích krajín nedokážu pre enormný nápor získať termín na cudzineckej polícii. Vzniknutá situácia tak komplikuje ich bežný život na našom území. Nemožnosť vyriešiť si svoju životnú situáciu ovplyvňuje ich každodenné aktivity od štúdia cez zamestnanie a podnikanie až po zlúčenie rodiny. Rovnako majú sťažené podmienky na iných štátnych úradoch, u lekárov, či v bankách. Štátni príslušníci tretej krajiny preukazujú legálnosť svojho pobytu na našom území platným dokladom o pobyte, a tým, že nevedia takýto doklad získať, sa môžu dostať do postavenia nelegálne sa zdržiavajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín na území Slovenskej republiky. Nelegálny pobyt má za následok povinnosť opustiť územie Slovenskej republiky, resp. v prípade nesplnenia tejto povinnosti nasleduje administratívne vyhostenie z územia Slovenskej republiky, čo by znamenalo ďalší nápor na orgány štátnej správy, zvýšenie administratívy a využívanie ľudských zdrojov na tieto úkony (vydávanie rozhodnutí o administratívnom vyhostení, zabezpečenie výkonu vyhostenia atď.). Na základe uvedených okolností by mohlo dôjsť k ohrozeniu základných práv a slobôd štátnych príslušníkov tretích krajín. Platný doklad o pobyte oprávňuje štátnych príslušníkov tretích krajín na voľný pohyb po štátoch schengenského priestoru, a tým, že v súčasnej dobe majú problém tento doklad získať, je aj toto ich právo ohrozené.

Pri neustále narastajúcom počte nevybavených cudzincov taktiež dochádza k ich neregulovanému zhromažďovaniu sa v priestoroch oddelení cudzineckej polície Policajného zboru, resp. pred nimi, čo môže viesť k vyvolávaniu nepokojov, ohrozeniu verejného poriadku a následne ohroziť bezpečnosť.

V súčasnosti na samotné obnovenie pobytu čaká cca 38 tisíc štátnych príslušníkov tretích krajín a na registráciu práva trvalého pobytu cca 20 tisíc občanov Únie a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa nedokážu z dôvodu enormného náporu objednať na cudzineckú políciu. K uvedenému počtu je potrebné prirátavať aj počet cudzincov, ktorí sú prvožiadateľmi o pobyt, ako aj žiadateľov o dočasné útočisko, občanov Únie a ich rodinných príslušníkov, ktorí si chcú zaregistrovať právo na pobyt a ďalšie kategórie cudzincov. Tieto počty však nie je možné vyčísliť, nakoľko ide o prvožiadateľov, ktorí ešte neprišli do kontaktu s orgánmi štátnej správy.

Na dosiahnutie cieľov predloženej novely zákona o pobyte cudzincov sa navrhuje niekoľko opatrení, ktoré by mali urýchliť procesy a zastabilizovať neúnosnú situáciu na oddeleniach cudzineckej polície Policajného zboru. Navrhované opatrenia smerujú k nastaveniu rovnakých pravidiel pri rezervácii termínu na podanie žiadostí cez rezervačný systém ministerstva vnútra ako aj ku skráteniu doby konania o pobyte, čo umožní vybavenie väčšieho počtu žiadostí cudzincov na oddeleniach cudzineckej polície Policajného zboru v priebehu stránkových hodín.

Jedným z opatrení je zjednodušenie podmienok prijímania cudzincov na územie Slovenskej republiky. Systém požiadaviek na predkladanie dokladov cudzincami je nastavený pomerne rozsiahlo, čím dochádza k predlžovaniu konania o pobyte na strane správneho orgánu, keďže všetky predložené doklady musia byť skontrolované a vyhodnotené pracovníkmi cudzineckej polície. V praxi pôjde najmä o zrušenie povinnosti prikladať dôkazy o finančnom zabezpečení pobytu cudzincov – vždy však v súlade s európskou legislatívou. V tomto prípade ide o podmienku, ktorú je možné overiť aj po udelení/obnovení pobytu (napr. v rámci povinností cudzincov mať počas udeleného pobytu finančné zabezpečenie pobytu na každý mesiac zostávajúceho pobytu).

Návrh zákona zároveň ruší aj administratívnu povinnosť cudzincov – prikladanie fotografie k žiadosti o pobyt štátnych príslušníkov tretích krajín, resp. o vydanie dokladu o pobyte občanov Únie a ich rodinných príslušníkov, keďže na oddeleniach cudzineckej polície Policajného zboru sa odoberajú biometrické údaje (vrátane fotografie tváre).

Návrh zákona tiež upravuje možnosť podávania žiadostí o registráciu práva pobytu občanov Únie a ich rodinných príslušníkov na ktoromkoľvek oddelení cudzineckej polície Policajného zboru, a nie striktné na oddelení cudzineckej polície príslušnom podľa miesta pobytu, čím sa umožní aj týmto osobám riešiť si svoju životnú situáciu podľa vlastného uváženia na oddelení cudzineckej polície Policajného zboru, kde je aktuálne menší nápor na pridelenie termínu z rezervačného systému.

Ďalším z opatrení je zavedenie možnosti regulovať pridelovanie termínov z rezervačného systému v závislosti od záujmu cudzincov, ale predovšetkým v závislosti od bezpečnostnej situácie na oddeleniach cudzineckej polície Policajného zboru a v ich okolí. Nápor cudzincov na území Slovenskej republiky je enormný a bez objednania sa na cudzineckú políciu cez rezervačný systém by mohlo dôjsť (tak ako v minulosti) k narušeniu verejného poriadku, a to najmä kvôli zhromažďovaniu sa veľkého počtu cudzincov pred oddeleniami cudzineckej polície Policajného zboru a vyvolávaniu nepokojov z dôvodu nemožnosti riešiť si svoju životnú situáciu. Tento stav by mohol mať následne vplyv na vznik ohrozenia verejného poriadku a bezpečnosti. Nové paragrafové znenie deklaruje spravodlivé a rovnaké zaobchádzanie v procese pobytovej agendy v prospech cudzincov. S uvedeným súvisí aj úprava dĺžky platnosti národného víza udeleného na účel podania žiadosti o udelenie pobytu na našom území (okrem účelu podnikania), kde sa predlžuje toto obdobie z 90 dní na 120 dní, a to za účelom poskytnutia dlhšieho časového priestoru na objednanie sa na cudzineckú políciu.

Návrh zákona tiež podstatným spôsobom upravuje doterajší systém udeľovania pobytu na účel podnikania, a to najmä z dôvodu potreby zefektívnenia postupov a regulácie prijímania cudzincov na územie Slovenskej republiky na tento účel. Získanie pobytu na účel podnikania na našom území je spojené so splnením pomerne jednoduchých podmienok (napr. jednoduché a rýchle získanie živnostenského listu), preto je tento druh pobytu veľmi

žiadaným a zároveň ľahko zneužíteľným, keďže po jeho získaní sa štátni príslušníci tretích krajín presúvajú na územie iných členských štátov, kde vstupujú na pracovný trh, čím dochádza k zneužívaniu udelených povolení na pobyt. Slovenská republika je tak využívaná (a aj propagovaná napr. na sociálnych sieťach) len ako vstupná brána pre prácu v Európe. Cudzinci, ktorí získajú pobyt na účel podnikania, vykonávajú svoju ekonomickú činnosť v zahraničí a finančné prostriedky remitujú do krajiny pôvodu, čím nenapĺňajú podmienku hospodárskeho prínosu pre Slovenskú republiku. Z dostupných analytických materiálov vyplýva, že Slovenská republika je v udeľovaní prechodných pobytov na účel podnikania jednou z najbenevolentnejších krajín Európskej únie. K riešeniu vyššie uvedených nežiaducich javov tak môže prispieť zavedenie konkrétnych opatrení na reguláciu udeľovania pobytov na účel podnikania.

Nosným prvkom týchto opatrení je zavedenie kvót na počet prijatých žiadostí o udelenie prechodného pobytu na účel podnikania a určenie zastupiteľských úradov, z ktorých budú cudzinci prijímaní na naše územie; zároveň sa bude vyhodnocovať miera hospodárskeho prínosu pre našu republiku, na čom bude participovať najmä Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky. Zavádzajú sa aj niektoré ďalšie pravidlá, ktoré sú výsledkom konsenzu príslušných rezortov (Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky a Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky), napríklad umožnenie podávania žiadostí o udelenie tohto druhu pobytu len v zahraničí na príslušnom zastupiteľskom úrade (a to bez možnosti udelenia teritoriálnej výnimky), udeľovanie pobytu na účel podnikania prvožiadateľom en bloc na tri roky a ďalšie. Zmenou systému prijímania cudzincov na podnikanie by sa malo najmä zabezpečiť, aby prijímaní cudzinci riadne plnili účel udeleného pobytu na podnikanie, vykonávali podnikanie na našom území, ale tiež aby boli štátnym orgánom k dispozícii účinné prostriedky na zabránenie zneužívania účelu pobytu a možnosti na jeho zrušenie v prípade jeho neplnenia.

Záujmom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky je najmä ochrana bezpečnosti štátu, postupné odbúravanie administratívnej záťaže či už na strane cudzincov, ako aj na strane pracovníkov štátnej správy a tiež správne prerozdelenie úloh medzi jednotlivými orgánmi štátnej správy podieľajúcimi sa na procesoch prijímania cudzincov na účel podnikania podľa predmetu ich pôsobnosti či kompetencií.

Na základe vyššie uvedeného, aby Slovenská republika predišla riziku ohrozenia základných ľudských práv a slobôd ako aj bezpečnosti, sa navrhuje, aby Národná rada Slovenskej republiky schválila vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v skrátanom legislatívnom konaní, a to v súlade s § 89 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.